

S. Sayısı : 258

İstanbul telefon tesisatının tesellüm ve işletme muamelelerine dair kanun lâiyhası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/584)

T. C.

Başvekkâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayn: 6/1789

2 - V - 1936

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İstanbul telefon tesisatının tesellüm ve işletme muamelelerine dair Nafia vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 26 - V - 1936 tarihinde tadilen Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanunun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Esbabı mucibe

Madde 1 — Hükümetin inhisarı altında bulunan posta, telgraf ve telefon tesis ve işletmesi Nafia vekâletine izafeten P. T. T. umum müdürlüğü tarafından idare edilmekte olduğundan İstanbul şehir dahili telefon tesisatını işletecek olan İstanbul telefon müdürlüğü ve Nafia vekâletinin nezaret ve murakabesi altında olmak üzere P. T. T. umum müdürlüğüne ilhak olunmuştur.

Madde 2 — P. T. T. ücret tarifelerinin Nafia vekâletinin teklifi ve İcra Vekillerinin tasdikile tesbit edileceğine dair bir hüküm ihtiva eden 2822 numaralı P. T. T. teşkilât kanunu 1 haziran 1936 tarihinden itibaren tatbik mevkiine girecekse de bu tarifelerin mahallin iktisadî vaziyetine ve halkın menfetine uygun olarak tadili bu bapta tetkikat yapılmasına muvafakat ve bu tetkikat ise zamana muhtaç olduğundan tatbik edilmekte olan şirketin imtiyaz mukavelesindeki tarifelerle şirket karar ve talimatlarının 1 eylül 1936 tarihine kadar aynen tatbik ve idamesine P. T. T. umum müdürlüğünün salâhiyettar olduğu ve bu tarifelerle karar ve talimatların mevzuatına göre tadil ve tanzimi işinin de aynı tarihe kadar yapılacağı bu maddede tasrih edilmiştir.

Madde 3 — Bu maddeye göre tesbit olunan İstanbul telefon müdürlüğü kadrosu İstanbul telefon servisinde aksaklık zuhuruna meydan verilmemek maksadile telefon sosyeteşi teşkilâtının ana hatları esas tutularak tanzim kılınmıştır. P. T. T. idaresinin bazı mühendis ve mütehassıs memurlarının İstanbul telefon müdürlüğü kadrosuna nakledilebilmelerini mümkün kılmak için 9 neu dereceden yukarı olan memuriyetler yapılmış ve bu derecelere indelicep hariçten mütehassıs kimselerin alınabilmesini temin için bu maaşların emsali hasılının iki misline kadar ücretle memur istihdam edilebileceğine dair kadroya bir kayıt ta konulmuştur. Diğer taraftan, İstanbul telefon sosyetesinde senelerce hizmet ederek bilgi ve tecrübe sahibi olmuş bulunan Türk müstahdemlerin telefon müdürlüğü kadrosunda da kullanılmalrını temin için 9 neu dereceden aşağı derecelere tekabül eden memuriyetler tamamen ücretli yapılmıştır.

Madde 4 — İstanbul telefon varidatının P. T. T. varidatına karıştırılmaması için bu madde konulmuştur.

Madde 5 — İleri memleketlerde köylere varıncaya kadar taammüm eden telefon tesisatı P. T. T. bütçesinin kifayetsizliği yüzünden memleketimizde bir kaç şehre inhisar etmiş bulunmaktadır. Ticaret ve iktisad âleminin mühim bir ihtiyacı olan bu medenî vasıtanın memleket dahilinde neşir ve ta-

miminin daha ziyade geciktirilmemesi için şehir dahili; şehirler arası, ve uluslararası telefon tesisi ve bu meyanda telsiz telefon ve radyo istasyonları teçhizatı ile bu tesisata aid binaların inşası için lâzım olan paranın İstanbul telefon müdürlüğü fazlai varidatından temini zarurî görülmüştür. Hükümetle İstanbul Telefon sosyetesini arasında münakid satın alma mukavelesine göre mezkûr sosyeteye ilk dört sene zarfında tediyeat yapılmayacağı da nazarı dikkate alınarak memleket dahilinde yeni yapılacak tesisat için İstanbul Telefon müdürlüğünün varidat fazlası karşılık gösterilmek suretiyle Nafia vekâletince gelecek senelere sari taahhütlere girişilmek üzere 3,5 milyon lira tahsisat ayrılması bu maddede de derpiş edilmiştir.

Memleketin iktisadî, ticarî ve aynı zamanda askerî ve idarî ihtiyaçlarına göre yapılması lâzım gelen telefon tesisatının İera Vekillerince tetkik ve tasvib edilecek bir programa göre yapılması gerekli ve faydalı olduğundan lâyhanın 5 nci maddesine bu maksadı temin edecek bir fıkra ilâve olunmuştur.

Madde 6 --- Son senelerde telefonun tatbikatında mühim terakkiler vücutte gelmiştir. Binaenaleyh memlekette yapılacak yeni tesisatın fennî ve son terakkilerine uygun olması ve en müttekâmil aletlerle teçhiz edilmesi lâzımdır. Bu cihazların kurulma ve işletilmesi için ilk senelerde cenebi müttehas-sıslarından istifade edilmesi zaruridir. Adedi üçü geçmeyecek olan bu müttehas-sısların memlekette bir kaç sene istibdam edilebilmelerini temin için bunlarla gelecek senelere sari mukavele akti hususunda Nafia vekillğine mezuniyet verilmesine dair lâyhaya madde konulmuştur.

Muvakkat madde --- İstanbul telefon tesisatı 21 temmuz 1936 tarihinden beri Hükümet tarafından işletilmekte olduğundan 935 malî senesi nihayetine kadar tebeyyün edecek maaş, masraf, tamir, tesis ve işletmeye müteallik bileümle sarfiyat ile satın alma mukavelesinin tatbikına taallûk eden tediyelerinin geciktirilmeksizin yapılması şebeke ve servisin hüsnü idame ve idaresi için zarurî olduğundan kanun lâyhasına bu hususta muvakkat bir madde ilâve olunmuştur.

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia encümeni
Karar No. 17
Esas No. 1/584

6 - VI - 1936

Yüksek Reisliğe

İstanbul telefon tesisatının tesellüm ve işletme muamelelerine dair Nafia vekillğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 25 - V - 1936 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyhası ve esbabı mucibe mazbatası Nafia vekili Ali Çetinkaya hazır olduğu halde incelendi ve gereği konuşuldu:

İstanbul telefon tesisatı satın alındıktan sonra tesellüm ve işletme muamelelerinin ne yolda tanzim ve idare edileceğini gösteren birinci madde muvafık ve yerinde bulunarak kabul edilmiştir. İkinci madde bu kanunun tatbik sahasına geçeceği 1 eylül 1936 tarihine kadar geçecek istihale devresinde ve kanunun tatbikinden sonra yapılacak muamelede daha

vazih olması düşüncesile bazı tadil ve ilâve ile kabul olunmuştur. Telefon tesisatı Hükûmete intikal ettikten sonra idaresi için icab eden teşkilâtı gösteren (1) numaralı cetvel senevî takriben 350 000 liralık bir masrafı ihtiva etmektedir. Eski idare zamanına nazaran bu masraf daha ziyade tasarrufkâr mahiyette bulunmuş ve bunu tayin eden üçüncü madde kabul edilmiştir.

Dördüncü madde İstanbul telefon varidat ve masrafının P. T. T. Umum direktörlüğü varidat ve masraflarıyla karşılaştırılmayarak posta, telgraf ve telefon bütçesinde ayrı bir fasıl olarak gösterilmesini natik bulunmaktadır.

Hali hazır telefon varidatının 1 100 000 :

İ 350 000 lira raddesinde olduğu ve bundan idare ve işletme masrafı çıktıktan sonra 600 000 : 750 000 lirayı müteceviz bir para kalacağı ve bununla şimdiden gelecek senelere sarî taahhüde girişilerek telefonlarımızın memleket dahilinde islah ve teksiri şark ve cenubu şarkî komşu Hükümetleri telefonlarıyla irtibatın temini gayesine masraf olan 4 ncü ve 5 nci maddeler muvafık görülmüştür. Telefon idaresinin abonelerle olan muameleleri ve abone kayıt ve tahsilât işleri ve buna müteferri hususların tanzimi için bir talimat yapılmasını âmir olan 7 nci madde Nafra veklinin de muvafakatile ilâve olunmuştur.

Resmî dairelere ücretsiz olarak verilecek telefon adedini tesbit eden 8 nci maddenin ilâvesi faideli görülmüştür.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi

buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.		
Nafra E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Kayseri	Manisa
A. Samih İtter	A. Hilmi Kalaç	Osman
Aza	Aza	Aza
Afyon Karahisar	Afyon Karahisar	Elâziz
Cemal Akçın	M. Gönenc	F. Z. Çiyiltepe
Aza	Aza	Aza
Eskişehir	İçel	İçel
Ahmed Özdemir	F. Mutlu	H. Saydam
İzmir	İsparta	Kars
S. Epikmen	H. Özdamar	Baha Öngören
Aza	Aza	Aza
Kütahya	Kastamonu	Samsun
İ. Dalkılıç	V. İzbudak	Dr. A. Sirel
Aza		
Tokad		
S. Üke		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 202

Esas No. 1/584

10 - VI - 1936

Yüksek Reisliğe

İstanbul telefon tesisatının tesellüm ve işletme muamelelerine dair olup Başvâletin 29 Mayıs 1936 tarih ve 6/1789 numaralı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Nafra encümeninin mazbatasile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Posta ve telgraf umum müdürü Nazif Ergin hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

İstanbul telefon tesisatının satın alınması müna-sebetile bu idarenin tesellüm ve işletme muamelelerine ve İstanbul ve diğer şehirlerin dahilî ve şehirlerle uluslar arası telli, telsiz telefon, radyo ve televizyon tesisatına ve bu idare hizmetlerinin sureti ifasına aid hükümleri ihtiva etmek üzere hazırlandığı anlaşılan kanun lâyihası esas itibarile encümenimizce de muvafık görülmüş ve maddeler üzerinde aşağıda gösterilen değişiklikler yapılmıştır.

1 — Maaş ve ücretlere taallük eden hükümler Umumî Heyetin tasvibine arz olunan idarenin 1936 Bütçe lâyihasile derpiş edilmiş olduğundan bu hususa dair olan hükümetin üçüncü mad-

desi kaldırılmış ve Hükümetin beşinci maddesinde yazılı hükümlerden atî senelere sarî taahhüd kısmı da Bütçe lâyihasına alınmış olduğundan mezkûr madde bu esasa göre tadil edilmiştir.

2 — Hükümetin birinci, dördüncü ve altıncı maddelerile Nafra encümeninin yedinci maddesinin şekillerinde ve sekizinci maddenin de cetvelinde bazı değişiklikler yapılmıştır.

Bundan başka muvakkat maddenin son fıkrasında şekle aid bir değişiklik yapılmıştır.

Müstacelen müzakere edilmesi dileğiyle Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

R. V.	M. M.	Kâtip
Isparta	Trabzon	İstanbul
Mükerrem Ünsal	Sırrı Day	F. Öymen
Çorum	Çorum	Gümüşane
M. Cantekin	E. S. Akgöl	D. Sakarya
Malatya	Muş	Ordu
M. Öker	Ş. Ataman	H. Yalamın
Seyhan	Sivas	Sivas
N. Eldeniz	R. Başara	Remzi Çiner

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İstanbul telefon tesisatının tesellüm ve işletme muamelelerine dair kanun lâiyhası

MADDE 1 — 0000 numaralı kanunla satın alınan İstanbul telefon tesisatının satın alma mukavelesindeki şartlara göre tesellüm muameleleriyle bu mukaveleden doğan bütünü hak ve menfaat ve vecibelerin yerine getirilmesine ve bu tesisatın işletme, tamir, tevsi, terdid ve hasarlı telefon tesisatının fennî şekilde işlemesine hâdim bütün muamele ve teşebbüslerin ifasını temin vazifesile mükellef İstanbul telefon direktörlüğü Nafia vekilinin kontrolü altında olmak üzere Posta ve Telgraf ve Telefon umum direktörlüğüne ilhak edilmiştir.

MADDE 2 — İstanbul telefon sosyetesinde şimdiye kadar meri olan kararlarla talimat ve tarifeleri 1 Eylül 1936 tarihine kadar aynen tatbika Posta, telgraf ve telefon umum müdürlüğü salâhiyettardır.

Posta ve Telgraf ve telefon umum müdürlüğü bu tarihe kadar işbu kararlarla talimat ve tarifeleri kendi idaresine tatbik edilen esaslara uygun bir şekilde tatbik edecektir.

MADDE 3 — İstanbul telefon direktörlüğü teşkilâtında kullanılacak memurlar kadrosu başlı (1) numaralı cetvelde gösterilmiştir.

İstanbul telefon direktörlüğünün ücretli memur ve müstahdemleriyle nakil vasıtaları kadroları her sene bütçesine bağlanacak cetvelde gösterilir.

MADDE 4 — İstanbul telefon direktörlüğünün varidat ve masrafları Posta, telgraf ve telefon umum direktörlüğünün varidat ve masrafları ile karıştırılmayarak posta, telgraf ve telefon bütçesinde ayrı bir kısım olarak (İstanbul telefon idaresi) başlığı altında varidat ve masrafların nevi ve mahiyetine göre yeniden açıklanacak fasıllara kaydedilir.

NAFIA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

İstanbul telefon tesisatının tesellüm ve işletme muamelelerine dair kanun lâiyhası

MADDE 1 — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — İstanbul telefon sosyetesinde şimdiye kadar meri olan kararlarla talimatları 1 Eylül 1936 tarihine kadar aynen tatbika P. T. T. Umum müdürlüğü salâhiyettardır.

Posta ve telgraf ve telefon umum müdürlüğü bu tarihe kadar işbu kararlarla talimatları kendi idaresinde tatbik edilen esaslara uygun bir şekilde tadil edecektir. Ancak İstanbul Telefon idaresinin abonelerden tesis, nakil, tamir, işletme ve saire için alacağı bütün bedel, ücret ve avanslar bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir ay zarfında Nafia vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunacak tarifeye göre istifa olunur. Yeni tarifelerin meriyete girmesine kadar eski tarifeler meridir.

MADDE 3 — Hükümetin teklifi olduğu gibi kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Hükümetin teklifi olduğu gibi kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Satın alınan İstanbul telefon tesisatının satın alma mukavelesindeki şartlara göre tesellüm muameleleriyle bu mukaveleden doğan hak ve menfaat ve vecibelerin yerine getirilmesi ve telefon tesisatının fennî şekilde işleme-sine hâdim bütün muamele ve teşebbüslerin ifası Nafia vekilinin kontrolü altında olmak üzere Posta, telgraf ve telefon umum müdürlüğüne verlmıştır.

İstanbul telefon servisi, umum müdürlüğe bağlı bir müdürlük tarafından ifa edilir.

MADDE 2 — Nafia encümeninin 2 nci madesi aynen.

MADDE 3 — İstanbul telefon müdürlüğü-nün varidat ve masrafları Posta, telgraf ve telefon umum müdürlüğü bütçesinin varidat ve masraflarile karıştırılmayarak bu bütçenin varidat ve masraf cetvellerinde (İstanbul telefon idaresi) başlığı altında ayrı ayrı kısımlarda gösterilir.

MADDE 4 — İstanbul telefon idaresince alınacak varidattan maaş, ücret, idare, işletme, ve mütemadi tamirat masrafları ile 1939 mali yılından itibaren satın alma bedelleri çıktıktan sonra kalan kısmı İstanbul ve diğer şehirler dahilî, şehirler ve uluslar arası yapılacak telli, telsiz telefon, radyo, televizyon ve mümazili fennî tesisata ve bunlar için lüzumu olan dev-

Hü.

Na. E.

MADDE 5 — İstanbul telefon idaresinin büt-
esi için tayin olunan idare, işletme, maaş, masraf
ve tamirâtı mütemadiye masrafları ve 21 tem-
muz 939 tarihinden itibaren satın alma bedelleri
çıktıktan sonra geri kalan varidat fazlası sen-
nesi bütçesinde «İstanbul veya diğer şehirler
dahili ve şehirler arası ve uluslar arası yapıla-
cak telli, telsiz telefon, radyo, televizyon ve sai-
re gibi keşfiyatın tatbikına ve bunlar için lü-
zumlu olan devre, tesisat ve binaları masrafı»
adile açılacak hususî fasla tahsisat olarak ko-
nudur. Her sene bütçesine bu nam altında konu-
lacak tahsisatla yapılacak işler için 3,5 milyon
liraya kadar gelecek senelere sari taahhüt icra-
sı için Nafia vekillğine salâhiyet verilmiştir.

Yukarıda yazılı tesisat Nafia vekillğince
tertib ve İcra Vekillğince tasdik edilecek bir
proğrama göre yapılacaktır.

MADDE 6 — Telefonun fennî veya idari
işlerinde çalıştırılmak üzere celbine lüzum gö-
rülecek birden üçe kadar yabancı mütehassıslar-
la gelecek senelere sari mukaveleler aktine Na-
fia vekili mezundur.

MADDE 5 — Hükûmetin teklifi olduğu gi-
bi kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Hükûmetin teklifi olduğu gi-
bi kabul edilmiştir.

MADDE 7 — Telefon idaresinin aboneleri-
le olan muameleleri ve abone kaydı ve tahsi-
lât işleri ve borcunu ödemeyen abonelerin te-
lefonlarının kapatılması müddet ve usulleri Na-
fia vekâletince tanzim olunacak bir talimatna-
ile tesbit olunur.

MADDE 8 — Resmî dairelere ücretsiz ola-
rak verilecek telefonların miktarı aşağıda gös-
terilmiştir.

Bu telefonlardan başka diğer bütün resmi
daire telefonları tam ücrete tâbidir. Ancak
bu kanunun neşri tarihine kadar mukaveleyle
bağlanmış olan telefonların mukaveleleri, müd-
detlerinin hitamına kadar meridir.

B. E.

re ve binalar mübayaa ve inşaatına tahsis olunur.

MADDE 5 — Telefonun fennî veya idarî işlerinde çalıştırılmak ve hizmet müddetleri beş yılı ve sayısı üçü geçmemek şartile lüzum görülecek yabancı mütehasıslarla mukaveleler akdine Nafia vekili mezundur.

MADDE 6 — Telefon idaresinin abonelerile olan muameleleri ve abone kaydi ve tahsilât işleri ve borcunu ödemeyen abonelerin telefonlarının kapatılması şart ve usulleri Nafia vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

MADDE 7 — Resmî dairelere ücretsiz olarak verilecek telefonların miktarı aşağıda gösterilmiştir.

Bu telefonlardan başka diğer bütün resmî daire telefonları tam ücrete tâbidir. Ancak bu kanunun neşri tarihine kadar mukaveleye bağlanmış olan telefonların mukaveleleri, müddetlerinin hitamma kadar meridir.

Hü.

Na. E.

Adet

- 50 Devair ve şua batı Hükümet için vilâyet emrine
 10 Askerî makamat için İstanbul kumandanlığı emrine
 50 Emniyet teşkilâtı için vilâyet emrine
 10 Belediyeye
 15 İtfaiye mevkileri için belediye emrine
 Birer Resmî hastanelere
 1 İmdadı sıhî

P. T. T. İdaresinin İstanbulda kendi servisleri için parasız olarak kullanacağı telefonların miktarı Nafia vekâletince tayin olunur.

Muvakkat madde

MADDE 1 — İstanbul telefon idaresinin satın alma mukavelesine göre filen Devlete geçtiği tarihten itibaren 1935 malî senesi nihayetine kadar şirket usullerine göre tebeyyün eden ve edecek olan varidat maaş, masraf, tamir, tesis ve işletmeye müteallik bircümle sarfiyat ile satın alma mukavelesinin tatbıkına taallük eden tediyeler kabul edilmiştir.

Satın alma mukavelesinin tatbıkına taallük eden tediyelere aid hesaplar evrakı müsbiteleriyle birlikte Divanı muhasebata tevdi ve bu hesaplar şirket zamanında cari usullere göre tetkik olunur.

MADDE 7 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 8 — Bu kanunun hükümlerini Nafia ve Maliye vekilleri yerine getirir.

25 - V - 1936

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
Ş. Kaya	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmən

MUVAKKAT MADDE — Hükümetin birinci muvakkat maddesi olduğu gibi kabul edilmiştir.

MADDE 9 — Hükümetin 7 nci maddesi olduğu gibi kabul edilmiştir.

MADDE 10 — Hükümetin 8 nci maddesi olduğu gibi kabul edilmiştir.

Aded

- 50 İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek
mülki daireler için
- 10 Askerî makamat için İstanbul kuman-
danlığı emrine
- 50 Emniyet teşkilâtı için vilâyet emrine
- 10 Belediyeye
- 15 İtfaiye mevkifleri için belediye emrine
- 1 İmdadı sıhhi
Resmî hastanelere (İkişer)

Posta, telgraf ve telefon idaresinin İstanbul-
da kendi servisleri için parasız olarak kullana-
cağı telefonların miktarı Nafia vekâletince ta-
yin olunur.

MUVAKKAT MADDE — İstanbul telefon
idaresinin satın alma mukavelesine göre Devle-
te geçtiği tarihten itibaren 1935 malî senesi
nihayetine kadar şirket usullerine göre tebey-
yün eden ve edecek olan varidat, aylık, mas-
raf, tamir, tesis ve işletmeye müteallik bilcüm-
le sarfiyat ile satın alma mukavelesinin tatbiki-
na taallük eden tediyeler kabul edilmiştir.

Bu devreye aid hesaplar Divanı muhasebatın
tetkikine tâbidir.

MADDE 8 — Bu kanun neşri tarihinden mu-
teberdir.

MADDE 9 — Bu kanunun hükümlerini ic-
raya Nafia ve Maliye vekilleri memurdur.